

ZIENSWIJZE NRK OP DE INTERNETCONSULTATIE REGELING VOOR UITGEBREIDE PRODUCENTENVERANTWOORDELIJKHEID

Recent is via een internetconsultatie gevraagd om te reageren om het ontwerpbesluit met betrekking tot de uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid. Hieronder de zienswijze van de NRK.

- 1. De voorgestelde Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid is voor producenten veelal onuitvoerbaar en oneerlijk, omdat producenten afhankelijk zijn van andere actoren in de product- en afzetketen voor het behalen van de opgelegde recyclingpercentages. Ook definities zijn niet glashelder.**

De producenten moeten precies weten waar ze voor verantwoordelijk zijn. Rechtszekerheid is een belangrijke basis van ons rechtsstelsel.

Om producentenverantwoordelijkheidsorganisaties in staat te stellen hun doelstellingen te bereiken is een aantal randvoorwaarden nodig. Zo moeten alle actoren meedoen. Daarbij moeten de vereiste instrumenten, middelen, rechten en plichten duidelijk beschreven staan.

Waar de richtlijn een verantwoordelijkheid ziet voor *alle* actoren, legt het Ontwerpbesluit de verantwoordelijkheid specifiek en uitsluitend bij de producenten. Maar die producenten zijn weer afhankelijk van de medewerking van de andere relevante actoren.

Dat betekent dat in het besluit moet staan: de definitie van verpakkingen, voor welke soort verpakkingen de producentenverantwoordelijkheid geldt, wat de omvang van de producentenverantwoordelijkheid is, welke geldmiddelen daarbij horen. Hoe aan de producentenverantwoordelijkheid kan worden voldaan en welke bevoegdheden daarbij horen.

Wij zijn van mening dat het principe gehanteerd moeten worden dat verantwoordelijkheid en bevoegdheid gezamenlijk dienen op te trekken en dat alle actoren in de keten hun bijdrage moeten leveren aan het behalen van de doelstellingen. Dit betekent dat iedereen zijn verantwoordelijkheid voor het product moet nemen over de rol die hij/zij in de keten heeft. Alleen dan is er sprake van een uitvoerbaar en eerlijk systeem.

Een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid kan alleen worden opgelegd onder de voorwaarde dat de producent dan ook de bevoegdheid krijgt alle andere partijen in de keten aan te spreken op het invullen van hun verantwoordelijkheid en hun medewerking ook te kunnen afdwingen. De rollen en taken van alle partijen moeten uitgebreid beschrijven worden en deze in de vorm van verplichtingen worden opgenomen in dit Besluit en aanverwante relevante nationale wet- en regelgeving.

Definities verduidelijken:**Aanpassen definitie “in de handel brengen”:**

De definitie moet worden: “in de handel brengen”: voor het eerst op de markt aanbieden van een product, mengsel of stof

Er moet ook een definitie komen van “op de markt aanbieden”. (Artikel 3 lid 7 Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu)

“op de markt aanbieden: het in het kader van een handelsactiviteit, al dan niet tegen betaling, verstrekken van een product, mengsel of stof met het oog op distributie, consumptie of gebruik op de markt van een lidstaat”.

2. Het schrappen van het onderscheid tussen bedrijfs- en huishoudelijk afval leidt ertoe dat ontdoeners van bedrijfsverpakkingen niet minder maar twee keer gaan betalen.

In het huidige Besluit Verpakkingen is opgenomen in artikel 5 lid 3:

“in afwijking van het tweede lid komen de kosten van de gescheiden inname of de inname en nascheiding van als bedrijfsafval vrijkomende verpakkingen voor rekening van degene die zich van de desbetreffende afvalstoffen ontdoet.”

Als dit artikel vervalt zullen bedrijven die zich van verpakkingsafval ontdoen niet één, maar twee keer gaan betalen. Elke producent van verpakte producten betaalt een vergoeding aan Stichting Afvalfonds Verpakkingen en hiermee financieren zij de gemeenten voor het vrijkomen van afgedankt verpakkingen en de daaropvolgende be- en verwerkingen. Verpakkingen die nu vrij komen bij bedrijven worden nu niet door het Afvalfonds betaald, omdat deze bedrijven zelf de kosten dragen voor het afvoeren en verwerken van al hun bedrijfs- cq. verpakkingsafval. Indien de bedrijfsverpakkingen wel worden belast, betekent dit in feite dat deze bedrijven dubbel zullen gaan betalen. Het is daarom van belang om dit onderscheid te behouden om te voorkomen dat een vergoeding wordt betaald voor iets waar ze geen gebruik van maken. Artikel 5 lid 3 in het huidige besluit dient zodoende gehandhaafd te blijven.

3. Het neerleggen van het normadessaat bij een gezamenlijke producentenorganisaties zonder criteria en randvoorwaarden en zonder handhavingsmiddelen is in strijd met goed bestuur.

De Nederlandse overheid is verantwoordelijk voor het behalen van diverse Europese recyclingdoelstellingen, echter het blijkt bijna niet mogelijk om individuele bedrijven te kunnen handhaven. Door gezamenlijke producentenorganisaties normadessaat te maken verwacht de Nederlandse Overheid dat het bedrijfsleven dit handhavingsprobleem gaat oplossen. Nieuwe oplossingen, bevoegdheden of middelen om dat in de praktijk ook uitvoerbaar en aantrekkelijk te maken worden echter niet aangeboden.

De aansprakelijkheid van gezamenlijke producentenorganisaties eenzijdig vergroten zonder hen ook de bevoegdheden en middelen te geven om die extra verantwoordelijkheid te kunnen uitvoeren, zal in het gunstigste geval leiden tot forse extra kosten van die gezamenlijke organisaties die worden doorbelast in de keten. Het ‘accepteren’ van het normadessaat door een collectief is een besluit dat niet

lichtvaardig kan en zal worden genomen. Het collectief zal er vooraf immers vrij zeker van willen zijn dat de doelstellingen die zij namens haar deelnemers moet gaan halen: haalbaar, uitvoerbaar en betaalbaar zijn en dat zij richting die deelnemers, maar ook richting de andere schakels in de keten een handelingsperspectief heeft.

4. Controle over uitvoering van de producentenverantwoordelijkheid door derden

Proportionaliteit van kosten in relatie tot behalen van doelstelling

Er moet een redelijkheidstoets zijn voor de kosten die worden gemaakt met het oog op het behalen van de doelstelling. Het doel heiligt niet alle (financiële) middelen, ook niet in het kader van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

In geval een derde partij (bijvoorbeeld een gemeente) wordt aangewezen om de producentenverantwoordelijkheid uit te voeren, moet duidelijk zijn dat de bedrijven die de producentenverantwoordelijkheid hebben, zeggenschap moeten krijgen over de uitvoering door de derde partij van de producentenverantwoordelijkheid. De uitvoering mag niet verder gaan dan de verantwoordelijkheid strekt. De kosten die daarvoor in rekening worden gebracht moeten open- en transparant zijn en marktconform. Het kan niet zo zijn dat de producentenverantwoordelijkheid leidt tot een blanco check aan de partij die de producentenverantwoordelijkheid uitvoert.

5. Ruimte opnemen voor maatwerk en flexibiliteit

Artikel 8 lid 1 van de Kaderrichtlijn afvalstoffen maakt het mogelijk om bij vrijwillige systemen van producentenverantwoordelijkheid af te wijken van de minimumvereisten. Wij zijn van mening dat deze uitzonderingspositie ook in de Nederlandse regelgeving moet worden opgenomen. Aan het bedrijfsleven moet, bij vrijwillige systemen van producentenverantwoordelijkheid, de mogelijkheid worden gegeven om maatwerkoplossingen te maken.

“De lidstaten kunnen Ontwerpbesluiten dat producenten van producten die uit eigen beweging financiële of financiële en organisatorische verantwoordelijkheden voor het beheer van de afvalfase van de levenscyclus van een product op zich nemen, sommige of alle algemene minimumvereisten van artikel 8 bis moeten toepassen.”

Met deze uitzonderingsmogelijkheid kunnen minimumvereisten van artikel 8 bis buiten toepassing worden gesteld voor vrijwillige systemen.

6. Maatwerk bij het stellen van doelen

Bij de invulling van de producentenverantwoordelijkheid voor langcyclische producten moet niet langer alléén worden gekeken naar de hoeveelheid Op De Markt gebracht (POM) maar ook rekening houden met BVI: Beschikbaar Voor Inzameling. Immers, er kan alleen maar worden recycled of hergebruikt, wat is afgedankt.

POM is namelijk maar één parameter in het stellen van doelstelling. Ook relevant is in hoeverre die hoeveelheid is gerelateerd aan de hoeveelheid Van de Markt (VDM, ofwel afgedankt). Soms is de tijdsperiode tussen POM en VDM erg lang. Zeker bij innovatieve zaken kan het moeilijk blijken om ondanks een hoge hoeveelheid POM afdoende inzameling te genereren, vanwege het feit dat afgedankte zaken nog niet Beschikbaar Voor Inzameling zijn.

7. Europees level playing field

Verder maken wij ons grote zorgen over het ontbreken van een Europees level playing field. Ieder land mag de producentenverantwoordelijkheid op een eigen manier invullen. Dat gaat leiden tot een groot aantal verschillende systemen in Europa, ieder met hun eigen kostenstructuur.

Bedrijven die exporteren zullen zich bij meerdere systemen moeten aansluiten. Dat betekent een grote administratieve last en een heel onzeker financiële situatie. De tarieven moeten de reële kosten voor het beheer van afval aan het einde van de levensduur dekken en door middel van differentiatie echte prikkels voor producenten bieden.

Criteria voor de differentiatie van vergoedingen moeten op EU-niveau worden geharmoniseerd en coherent zijn met de bestaande EU-wetgeving en de bijbehorende Europese en internationale normen. Ook zouden we graag zien dat voor ondernemingen die maar weinig exporteren er een vrijstelling of een vast bijdragebedrag komt.

Wij zouden graag zien dat bij verpakkingen er een maximum wordt gesteld aan de financiële bijdrage van producenten en dat er een Europese drempel komt van bijvoorbeeld 50.000 kg verpakkingen. Bedrijven die minder dan 50.000 kg verpakkingen op de markt brengen zijn vrijgesteld van de producentenverantwoordelijkheid.